

KIRÁLY FARKAS

Út a tengerszemekhez*

(1)

[...]

Egy sor nevet ismételtet,
e sort elméjébe szötte.
Közben keselyű képében
kering a Halál felette.
Szabadsága szép virágát
meg talán sosem kaphatja.
Elesik. Felállni immár
nincs ereje, akarátja.

[...]

Szól magához: – Elemészt majd
éhes fenevadak gyomra.
Ekkor Carlos kezére száll
rezgő lepke, színes remek.
Felszáll a köd, és meglátja
alant a két tengerszemet.
Könnyebb napot hoz a reggel.
Üres zsákot vállra sem vesz –
se élelme, se fegyvere,
cipelnivalója nem lesz.
Carlos Jara más, mint régen:
haja napszitt, bőre cserzett,
Ördög útján az arcára
számptalan sebhelyet szerzett,
[...]

(2)

Lásd be, bajtárs,¹ elveszett a
forradalom, el örökre.
Át kell jutnod, át kell kelned
a hegyeken túli földre.

Át kell kelned a hegyeken,
száz-veszélyű Ördög útján,²
s hinned kell, hogy üldözőink
megállítja vész és furmány.
Öltöztess hullát ruhádba,
irataid tedd zsebébe,
azt a kedves fényképet is
dugjad a merev kezébe.
Hagyd mellette karabélyod,
leghűségesebbik társad.
Aztán indulj ki hazádból.
Meg ne fordulj – meg ne lássad.
Ördög útján menekülve
Carlos Jara, ne feledd el:
mily nagy az isten hatalma,
s milyen törekeny az ember,
[...]

(3)

[...]

Láva csorog az erében,
Teste mint a nyíló virág,
Sóhaja a tavasz maga,
Ölelése kilenc világ.
Meghal a nap, s a csillagok
mind kihunynak bársony-égen,
valahányszor köréd olvad
most is, ma is, ahogy régen.
Ajka hogyha ajkadhoz ér,
ezer galamb szárnya rebben,
folyékonyvá válik a lég
----- ketten
[...]

* Kolumbiában, az Andokban található Monopamba faluban a gyerekek a turistáknak papírfecnikre írt költeményrészleteket árulnak, darabonként 100 pesóért (kb. 10 forint). A turistákat nem érdekelte a „nagy fogás”, ezért felvásároltam az összes cetlit. A helybéliek szerint egy füzetben talált verseket másolnak és árúsítanak a gyerekek. A töredékeket lefordítva és valamiféle sorrendbe helyezve a következőket valószínűsítem: egy Carlos Jara nevű költő (tegyük fel, hogy önmagát szólítja meg a többnyire román-

cokra hajazó költeményekben), aki valamelyik gerillaszervezet tagja lehetett, üldözői elől átkelt Ecuadorba, ahol állítólag a baloldali vezetésű ecuadori kormány emberei várták a kolumbiai elvtársaikat. Ám ez csak feltételezés.

1 Az eredetiben *compañero*, amit elvtársnak és bajtársnak egyaránt fordíthatunk.
2 A helyiek által *El camino del Diablónak* (az ördög útjának) nevezett hegyi ösvény.

Üzenet jön: minden éles.
Vetett ág, terített asztal,
nyíló virág, ezer galamb,
szerelmes asszony marasztal.

Mégis elmész, könnytelen.
Harcba. Te könnyörtelen.

(4)³

Rózsabokor a mi harcunk.
Lángra lobbant, nem hiába.
Népünk nem törődik bele
Sanyarú, szegény sorsába.

Életfogytig haldokolni,
mint sorsára hagyott asztal,
míg a kizsákmányolóink
luxuszjachtjaikon tosznak?⁴

Mert e bokor nem a földben:
a lelkiünkben gyökerezik.

(5)⁵

A sorompók közt ragadtak
egy híján háromezren.
Láttam, hogy a halál előtt
még a szemük sem rezzen.
Úgy ment át rajtuk a golyó,
mint a szalonnán a kés,
bőrükön -----
lelkiükön nem nyílt rés
Fáj, hogy nem maradtam velük.
Tehettem – elloholtam.

Most a hegyekben szenvedek.
Ők sehol. -----

Mikor egy történetbe lépsz
nem sejtheted a végét
[...]

(6)

Jobb volt a kikötőben
a fegyverek zajában,
a sok száz elesettel
kiket elvitt a tenger
ők most már mind legendák⁶

Ott minden [...]
[...] nem volt idő
unalmat nem ismerni
amikor lő mindenki
és [...]

Jobb volt az őserdőben
hol ismeretlen népek
etettek és itattak
és asszonyokat adtak
azoknak kiknek kellett

Jobb volt a kis falucska
papjánál megpihenni
mielőtt hátrahagyva
fegyverem s azt ki voltam
az Ördög-útra léptem.

Jobb volna itt fent, hogyha
az emlékek viharja
nem fújna minduntalan
elfáradt sejtjeimben
megvénült [...]

3 E vers modora feltűnően különbözik a románcokra hajazókétól. Ám mivel ugyanúgy cetlikén árulják a gyerekek, fogadjuk el, hogy e szöveg is a költő füzetében szerepelt – lehetséges, hogy a versei közé lejegyzett egy mozgalmi verset, dalt, vagy eleve dalszövegnek szánta a 12 (vagy több) sort, melyekből kettő (vagy több) idővel elveszett.

4 Az eredetiben ennél erősebb kifejezés szerepel.

5 A versszerkezet itt már dőcögős, a mondanivaló közhelyesedik, a menekülő minden bizonnyal kezdett kimerülni. A szövegek sorba rendezésének egyik szempontja a szövegminőség volt, mivel nem minden versben található időrendet felállítani segítő elem – a sorszámozás a magam önkényén alapul.

6 E szöveg is kétségbevonhatatlanul igazolja, hogy a költő valamilyen gerillamozgalom fegyveresen harcoló tagja volt.

(7)⁷

Kezdem megszokni ezt a fényt.
Szemem [...] hegyek fehér hósüvege.

Hisz mindent meg lehet szokni.
A szomjazást, az éhezést.
Hogy nincsen bakancs, se zokni.

Csupán a kételyt nem tudom
útitársként elviselni.
Márpedig mellém szegődött.

Már nem vagyok biztos abban:
nem tehattünk volna mindent
jobban és hatékonyabban,

kímélet- s könyörtelenül.
Mint akiknek szíve nincsen.
Mint akiket sziklák szültek.

Mint azok [...]

(8)

ahol a szelek születnek
s patakok lesznek a jégből
s ahova az istenek is
néha lejönnek az égből
ott kanyarog a hegyek közt
élesen az Ördög útja
ott hagyom el a hazámat
nekem már csak erre futja⁸
[...]

üldözőim közel járnak
mindannyiuk lelkén-kezén
önkéntesek vére szárad
segíts most, Istenek Anyja
vedd el tőlük bátorságuk
ne leljenek a nyomomra
ne kerülhessek hozzájuk
jussak túl a [...] jelekhez
[...] tengerszemekhez

(9)

Füvek nőnek a tengerszem partján.
Bogarak zümmögnek virágok között.
A vízben fekszem – hűvös és marja⁹
sebeim, mint ezer éles köröm.

Ez másik ország, más forradalommal.¹⁰
A határt próbálom elképzelni ott,
valahol a hegyek gerincén futhat.
[...]

Nos, itt vagyok, nincs senkim és semmim.
Minden vagyonom egy hosszú névsor.
Eladhatom, de ellozni nem lehet.
Legalábbis a biztatás így szól.

Hát akkor még egyszer: Isten veled,
szép hazám, te zsarnokok földje!¹¹
Mindennap fohászkodom majd:
Isten a gonoszt belőled kiölje.

[...](?)¹²

7 Hogy miért van háromsoros szakaszokba osztva a szöveg, nem tudtam kikövetkeztetni – az eredeti sem követi a tercínák rímkép-letét. Talán ez is dalszöveg.

8 A papírfecni-re a másoló gyerek aláhúzva írta. Kéziratban az aláhúzott szöveg azt jelzi, hogy nyomtatásban kurzívan szeretné látni a szerző, de mivel nem tudni, hogy miért húzta alá az amúgy súlyos verssort, az eredetihez hűen közlöm.

9 Dél-Amerikában, a Kordillerák magas (4000 méter feletti) fennsíkjaain gyakran találni sós vizű tavakat – a versben szereplő *ojos de mar* valószínűleg két (több?) ilyen képződmény.

10 Ecuadorban 1972-ben egy „forradalmi és hazafias” katonai junta megdöntötte a kormányt, és hatalmon maradt 1979-ig. A forradalmi erők a nyolcvanas években is befolyással bírtak az ország elszigeteltebb vidékein.

11 Kolumbiában a nyolcvanas években (is) hatalmas volt a korrupció. Hosszasan lehetne sorolni, kit miért tartott zsarnoknak. Egy példa az ország működésére: a drogmaffia a nyolcvanas években felajánlotta, hogy a politikai befolyásért cserébe kifizeti az ország küladósságait.

12 Valószínűleg ez a füzet utolsó verse – de szinte biztosra vehető, hogy a tengerszemekhez vezető utazásáról beszámoló szövegsorozat befejező darabja, hiszen a szerző megérkezett a kütüzött célhoz, a tengerszemekhez. Adódik viszont néhány kérdés: a füzet, amelyből a verseket másolták, hogyan került vissza Kolumbiába? Később visszatért hazájába a költő? Üldözői elfogták és visszahurcolták? Netán ecuadori elvtársai vitték vissza/adták ki, miután megkapták a szövegben említett névsort? Erre valószínűleg sosem fog fény derülni, a helyiek erről semmit nem tudnak.